

**ЈУ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД
ФОЧА**

**ИЗВЕШТАЈ
О РАДУ ЈУ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ФОЧА**

01.01.2024. -31.12.2024.

Фоча,март 2025. године

Извјештај о раду ЈУ Центар за социјални рад Фоча за 2024.годину

Програмом рада Скупштине општине Фоча за 2025.годину , предвиђено је разматрање Извјештаја о раду ЈУ Центар за социјални рад Фоча за 2024 годину али и Програм рада за 2025. годину.

Циљ извјештаја је упознавање са стањем у области социјалне и породично-правне заштите на територији наше општине , ако и са начином функционисања ЈУ Центар за социјални рад Фоча.

Информација је урађена на основу евиденције и документације са којом располаже Центар за социјални рад Фоча.

УВОД

ЈУ Центар за социјални рад је установа социјалне заштите коју је основала јединица локалне самоуправе (члан 100. Закон о социјалној заштити).

Чињеница која представља посебан значај јесте да је крајем новембра мјесеца 1974. године основан Центар за социјални рад , а са радом је почео 01.01.1975.године тако да у току 2025. године слави 50 година постојања,што ову установу чинимеђу најстаријим Центрима у РС,док монографија је у фази израде.

У извјештајном периоду ЈУ Центар за социјални рад Фоча (у даљем тексту: Центар) је активности обављао у складу са Законом и подзаконским актима, с циљем да се на најсврхисходнији начин грађанима са подручја општине Фоча обезбиједи социјална заштита и пруже социјалне услуге .

Социјална заштита је дјелатност од општег интереса Републику Српску(члан 2.Закон о социјалној заштити) , којом се пружа помоћ лицима када се нађу у стању социјалне потребе , те предузимају потребне мјере ради спречавања настајања и отклањања последица таквог стања .

Новија дефинисања усмјеравају социјалну заштиту ка заштити *социјално рањивих група* становништва , односно *усмјеравање ка побољшању социјалног* статуса грађана .

МИСИЈА

Центар пружа услуге социјалног рада у поступцима рјешавања права из ових области и врши исплату новчаних права утврђених Законом о социјалној заштити.

У остваривању права из социјалне заштите, Центар примјењује методе управног, социјалног, педагошког и другог стручног рада.

Средства за остваривање права која су утврђена Законом о социјалној заштити обезбјеђују се у буџету Општине, као и буџету Републике за одређена права и облике социјалне заштите (члан 134.Закон о социјалној заштити).

Социјална заштита обезбјеђује се грађанима који су неспособни за рад, који немају средстава за живот и сроднике који су по закону обавезни и у могућности да им обезбједе издржавање, као и лицима којима је због посебних околности потребна социјална заштита.

Поред наведених обавеза, носиоци социјалне заштите (Општина и Република), могу установљавати друге облике и права, као и прописивати услове за њихово остваривање, под условом да за то обезбједе потребна средства.

УЛОГА ЈУ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД У ПРОВОЂЕЊУ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

ЈУ Центар за социјални рад Фоча (у даљем тексту Центар) у вршењу јавних овлаштења обавља:

- послове социјалне заштите,
- послове породично-правне заштите,
- послове кривично-правне заштите малољетника,
- послове заштите од насиља у породици.

У извршењу ових и других послова Центар примјењује одредбе:

- Закона о општем управном поступку,
- Закона о социјалној заштити,
- Закона о дјечијој заштити,
- Породичног закона,
- Закона о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у кривичном поступку
- Закона о извршењу кривичних санкција,
- Закона о заштити од насиља у породици,
- Закона о заштити лица са менталним поремећајима,
- Закона о здравственој заштити и здравственом осигурању,
- Закона о ванпарничном поступку и многе друге законске и подзаконске акте.

Центар рјешава у првом степену остваривања права из области:

- социјалне заштите,
- дјечије заштите,
- породично-правне заштите, старатељства и усвојења.

ЗАКОН О СОЦИЈАЛНОЈ ЗАШТИТИ

Социјална заштита у Републици Српској се обезбјеђује у складу са одредбама Закона о социјалној заштити („Службени гласник Републике Српске“ број: 37/12, 90/16, 94/19) и подзаконским актима донесеним од стране Министра здравља и социјалне заштите РС.

Законом о измјенама и допунама Закона о социјалној заштити („Службени гласник РС“ број: 36/2022) дошло је до повећања основице за права: новчана помоћ, додатак за помоћ и његу другог лица и личну инвалиднину. Закон је ступио на снагу 01.05.2022. године.

Поред права утврђених Законом о социјалној заштити, јединица локалне самоуправе својом одлуком, у складу са потребама становништва, може утврдити и друга права и услуге, услове и критеријуме за њихово остваривање(проширена права из члана 11. Став 2. Закона)

Општина Фоча је донијела Одлуку о проширеном праву из социјалне заштите („Службени гласник Општине Фоча“, број: 1/16) којом је утврђено право на помоћ за задовољавање повећаних хигијенских потреба.

1. ПРАВА ИЗ ОБЛАСТИ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

1.1. Новчана помоћ

Новчана помоћ је право које остварује појединац неспособан за рад, који нема властитих прихода или чији су укупни приходи за издржавање испод нивоа новчане помоћи утврђене овим законом, који нема вишак стамбеног простора, који нема другу имовину из чије се вриједности могу осигурати средства за издржавање, који нема сроднике који имају обавезу да га издржавају у складу са Породичним законом или ако ти сродници због инвалидности и друге објективне спријечености нису у могућности и способни да га издржавају и извршавају обавезу издржавања.

На дан 31.12.2024. године, на евиденцији Центра је било **63** корисника новчане помоћи, за 5 мање него прошле године. Од укупно 14 поднесених захтјева право је признато у 7 случајева у 2 случаја поступак је обустављен. Због остваривања права на пензију престало је право за 4 корисника, а у једном предмету је промјењен износ признатог права, а због смрти у 7 случајева.

На име права на новчану помоћ у 2024. години је исплаћено укупно 165.096,75 КМ.

У складу са Измјенама и допунама Закона о социјалној заштити, мјесечни износ који се исплаћује за појединца новчана помоћ износи 216.28 КМ мјесечно, док за породицу од два члана 280.28 КМ, за три члана 343.98 КМ. У буџету Републике обезбјеђују средства за суфинансирање поменутог права у износу од 50% од износа признатог права (члан 134. став 2. Закона о социјалној заштити).

Узимајући у обзир економску кризу и инфлацију, иако је дошло до повећања броја захтјева, **мишљења смо да број лица која су угрожена је много већи од броја корисника права.** Нарушене породичне везе, губитак емпатије нарочито за особе старије животне доби, доводи до тога да имамо повећан број захтјева, нарочито особа женског пола која се нису удавале и заснивале породицу, а шира породична заједница не преузима довољно бриге за њих.

1.1. Додатак за помоћ и његу другог лица

Право на додатак за помоћ и његу другог лица има лице старије од три године којем је због тјелесних, менталних, чулних поремећаја, изражених промјена у здравственом стању неопходна стална помоћ и њега другог лица, под условом да ово право не може

остварити по другом основу и не користи право на смјештај у установу социјалне заштите, а може бити признато трајно или привремено.

Ово право се **признаје искључиво на основу Налаза и мишљења Првостепене стручне комисије** која врше оцјену способности и функционалности лица, а могу га остварити лица која су потпуно или дјелимично зависна од помоћи и њега другог лица у задовољавању основних животних и физиолошких потреба.

За разлику од права на новчану помоћ, на остваривање права на овај вид заштите не утичу приходи домаћинства корисника нити могућност сродника за издржавање, тако да су половина корисника додатка за помоћ и његу другог лица уживаоци пензије.

Висина додатка за помоћ и његу другог лица обрачунава се у проценту од основице и она износи:

а) 22% од основице за лице које цјелодневно и у потпуности зависи од другог лица у задовољавању основних животних и физиолошких потреба и које није у могућности да уз употребу било којих помагала само задовољи те потребе – **280.28 КМ** и

б) 11% од основице за лице којем је неопходна дјелимична помоћ другог лица у задовољавању основних животних и физиолошких потреба – **140.14 КМ**.

На дан 31.12.2024 .године, на евиденцији Центра је било **1078 корисника** додатка за помоћ и његу другог лица - *I категорија 384(М 173 : 211 Ж) и II категорија 694(М288: 406 Ж)*. У односу на исти период претходне године видљиво је да је дошло до повећања броја корисника , нарочито друге категорије.

Од укупног броја корисника, **47су малољетни корисници**. Број захтјева за помоћ и његу другог лица покренут је 592 пута, од тога 22 лица су била малољетна. Број негативних предмета је 22. Велики број захтјева је дијелом што су права била призната на ограничен временски период , тако да око1/3 захтјева је била од лица која су већ корисници права или били корисници права, те се радило о обнови.

Број корисника у односу на претходни извјештајни период јесте порастао, гдје имамо раст захтјева од стране особа обољелих од малигних обољења као и број психички обољелих особа .

1.2. Рад Комисије за утврђивање способности лица у поступку остваривања права из социјалне заштите и утврђивање функционалног стања корисника

Правилником о утврђивању способности лица у поступку остваривања права из области социјалне заштите и утврђивању функционалног стања корисника („Службени гласник Републике Српске“ број:116/12,111/13,9/17) су прописани услови за процјењивање способности и функционалног стања корисника, састав, услови формирања и начин рада првостепене стручне комисије. Локална заједница је именovala првостепену стручну комисију, а у чијем саставу су: специјалиста породичне медицине, дипломирани дефектолог и дипломирани психолог као стални чланови, те специјалисти одговарајуће

ране медицине, у зависности од врсте сметње и дипломирани социјални радник као повремени чланови.

У извјештајном периоду одржано је **23 засиједања првостепене стручне комисије** и прегледано је укупно 571 лице, од чега је у 10 предмета новчане помоћи вршена процјена радне способности, а у 3 је утврђена потреба за посебном његом (услов за признавање права на родитеља-његоватеља при ЈУ Фонд дјечије заштите).

1.3. Смјештај у установу

Смјештај у установе социјалне заштите остварује се упућивањем корисника у одговарајућу установу у којој се обезбјеђује збрињавање, васпитање и образовање, оспособљавање за одређене радне активности и здравствена заштита.

Центар користи институционални облик збрињавања само онда када се исцрпе све друге расположиве могућности, односно када се лице не може збринути ни на један други начин.

Цијене смјештаја се крећу од 850,00 КМ до 1.100,00КМ(Рјешење о заштићеној цијени смјештаја („Сл. Гласник РС“ број :17/25). У току извјештајне године је било 3 захтјева за смјештај која су реализована.

У свим предметима Центар је у складу са Законом о социјалној заштити , чланом 62. став 3. кориснике смјештаја обавезао на учешће у трошковима смјештаја и збрињавања (нпр. пензијом), а што потврђује да корисник нема властите приходе довољне за самостално сношење цјелокупних трошкова.

Водећи се најбољим интересом корисника, али и понашајући се као „добар домаћин“ ЈУ ЦСР Фоча , приликом сваког смјештај исцрпљује све Законом расположиве облике заштите, те се на смјештај као на крајњу услугу одлучује кад су исцрпљене све друге могућности . Такође, донесена рјешења говоре да центар приликом смјештаја , наравно кад постоје могућност, укључује корисника на учешће у трошковима смјештаја .

Број корисника на дан 31.12.2024.године који су на смјештају је 25 лица.У току 2024.године имали смо 3 корисника која се преминула на смјештају, од чега 1 корисница била на смјештају око четрдесет година(на смјештају од 1984. године), а друга преко 11 година . Лице смјештено као малољетно у СОС Дјечије село , након завршетка школовања и проналаска запослења, испунила је услове за престанак смјештаја ,закључно са 31.12.2024.године. Такође, од стране СОС Дјечијег села обавјештени смо ио повећању цијене услуге са 150.00КМ на 1.000.00 КМ на мјесечном нивоу, како наводе због мањка донаторских средстава .

И у претходном периоду навели смо примјер гдје је особа нађена у јако запуштеним и нехигијенским условима .Слична ситуација се поновила у у 2024.године гдје се радило о особи старије животне доби ,која није имала ближу родбину, већ су бригу о њој преузели станари зграде гдје је живјела . Иста је упућена на лијечење у ЈЗУ Универзитетску болница Фоч а, а након тога је смјештена у установу социјалне заштите. Иста је

смјештена у ЈУ Дом за старе Требиње и успјешно се опоравила у односу на статус када је пронађена.

На жалост, није први пут да пронађемо особе које су јако запуштене и у лошем здравственом статусу, без адекватне бриге сродника. Такође морамо истаћи да смјештајем у установу, не завршава се рад не предмету, потребно је отворити рачун у банци, направити трајни налог, упутити на остваривање права у другим системима и све остало што је потребно у зависности од предмета до предмета.

1.4. Здравствено осигурање корисника

Здравствено осигурање могу остварити корисници социјалне заштите под условом да то право не могу остварити по другом основу. Закључно са децембром мјесецом 2024. године, здравствено осигурање је остваривало 39 лица. У току године је било 3 захтјева за признавање здравственог осигурања. Ријеч је првенствено о корисницима новчане помоћи и лицима која се налазе на смјештају у установама социјалне заштите

На име здравственог осигурања корисника, у току 2024. године, исплаћено је 33.566,66КМ.

1.5. Право на помоћ и његу у кући

Право на помоћ и његу у кући обезбјеђује се старијем изнемоглom лицу, тешко обољелом лицу и другом лицу које није у стању да се брине о себи.

Помоћ у кући обухвата обављање кућних послова, одржавање хигијене, набавку хране и организовање исхране и задовољавање других свакодневних потреба.

Корисници и њихови сродници, уколико их имају, обавезни су учествовати у трошковима овог вида заштите у складу са својим могућностима. Овај вид социјалног збрињавања је, из перспективе корисника, најповољнији из разлога што та лица остају у властитом домаћинству а ипак су збринуте и пружена им је помоћ у обављању свакодневних активности.

На дан 31.12.2024.године, на евиденцији Центра је било 14 корисника овог права. Предност овог права јесте што се услуга пружа у амбијенту који је познат кориснику, односно у њиховој стамбеној јединици. Помоћ и његу може да пружа установа социјалне заштите, као што је случај Центра гдје се ангажују појединци који ће обављати уговором назначене радње, али такође могу и удружења грађана, вјерске организације и сл.

На име поменутог права, у току 2024.године, исплаћено је **56.269,84 КМ.**

1.6. Једнократна новчана помоћ

Једнократна новчана помоћ је право којим се обезбјеђује новчана интервенција за породице и појединце за нека изузетна стања социјалне потребе.Обзиром на присутну велику незапосленост, те неостваривање прихода, као и потреба великог броја лица за лијечењем ван наше општине и набавка лијекова, велика је потреба за овим видом дјеловања.Ипак, важно је напоменути да су средства намијењена за ову намјену која су одобрена у буџету Центра, јако мала и тешко могу задовољити потребе становништва.

Право на једнократну новчану помоћ признаје се у складу са одредбама Закона о социјалној заштити Републике Српске код ове установе је покренуто 57 захтјева за признавање права на једнократну новчану помоћ ,од чега 6 захтјева по службеној дужности.

У извјештајном периоду право на једнократну новчану помоћ је признато у 57случајева,а за ту намјену је издвојено укупно 16.041,55 КМ.

Оно што је додатно проблем да не постоји проширено право везано за трошкове сахране корисника редовне новчане помоћи , већ да се то исплаћује путем једнократних новчаних помоћи . Сматрамо да би било оправдано да се уведе проширено право везано за трошкове сахране и тачне услове за остваривање .Једократних новчаних помоћи за трошшкове сахране је било 9,од тога чак 5 у мјесецу фебруару 2024.године.

1.7. Проширено право

Одлуком о проширеном праву из социјалне заштите („Службени гласник Општине Фоча“, број: 1/16) утврђено је проширено право на помоћ за задовољавање повећаних хигијенских потреба, као проширено право у области социјалне заштите. Поменуто право се обезбјеђује дјечи и омладини са сметњама у развоју до навршене 26 године живота. Право на помоћ за задовољавање повећаних хигијенских потреба се остварује на основу налаза и мишљења првостепене стручне комисије, дјечи и омладини са сметњама у развоју која кумулативно испуњавају следеће услове:

- да је неспособност наступила прије 15-те године живота,
- да је лице потпуно непокретно односно да не може самостално употребљавати инвалидска колица на ручни погон,
- да не може бити обухваћено васпитно-образовним програмом
- да је налазом и мишљењем комисије утврђена потпуна зависност од помоћи и њега другог лица.

Средства за финансирање овог права се у потпуности обезбјеђују из буџета Општине Фоча. На евиденцији Центра се у току извјештајног периода **налазило 3 корисника предметног права**, а у ову сврху утрошено је укупно 13.759,20 КМ.

За једно лице право је престало због износа година, док је у једном предмету право признато за новог корисника.

1.8. Лична инвалиднина

Крајем 2019.године лична инвалиднина је уврштена у Закон о социјалној заштити као основно право из социјалне заштите, тако да је од 2020.године поменуто право регулисано корисницима у складу са Законом.

Право на личну инвалиднину остварују лица:

- а) која су зависна од помоћи и његе другог лица приликом задовољавања основних животних потреба и којима је оштећење, односно обољење настало у развојном периоду, а имају утврђену висину тјелесног оштећења од 70% до 100%,
- б) са оштећењем слуха, којима је оштећење, односно обољење настало у развојном периоду, а имају утврђену висину тјелесног оштећења од најмање 70%,
- в) са оштећењем уrogenиталног система, која се налазе у терминалној фази затајења оба бубрега и која имају потребу за хроничном хемодијализом и перитонеалном дијализом, а имају утврђену висину тјелесног оштећења од 100%,
- г) обољела од ријетке болести, којима је оштећење, односно обољење настало у развојном периоду, а имају утврђену висину тјелесног оштећења од најмање 70%.

Личну инвалиднину не могу остварити лица која остварују примања по основу инвалидитета стеченог у рату, као и лица која остварују право на смјештај у установу социјалне заштите и право на збрињавање у хранитељску породицу или која су смјештена у другу установу на терет буџетских средстава.

Висина личне инвалиднине стечене остваривањем права на личну инвалиднину обрачунава се у проценту од просјечне плате након опорезивања остварене у Републици у претходној години и износи:

- а) 17% од основице за лице коме је утврђено тјелесно оштећење у висини од 100%,
- б) 14% од основице за лице коме је утврђено тјелесно оштећење у висини од 90%,
- в) 12% од основице за лице коме је утврђено тјелесно оштећење у висини од
- г) 10% од основице за лице коме је утврђено тјелесно оштећење у висини од 70%.

Износ за личну инвалиднину износи од **127.40 КМ до 216.58КМ** мјесечно, у зависности од утврђеног степена тјелесног оштећења.

На евиденцији ЈУ Центар за социјални рад Фоча, на дан 31.12.2023. године, налазило се 115 корисника, од чега је 89 пунољетних и 26 малољетних лица. Нових захтјева за признавање права је било 20, а један је рјешен негативно, а два су одбачена.

На име накнаде за личну инвалиднину је, за у извјештајном периоду исплаћено укупно 238.647,32 КМ. Напомињемо да се средства за личну инвалиднину у пуном износу обезбјеђују из буџета Републике Српске, тако да локална заједница није оптерећена издвајањима за ову намјену.

Разлика у односу на претходни период је што Комисија за процјену потреба и усмјеравање дјецe и омладине са сметњама у развоју врши утврђивање *степенa тјелесног оштећења* (Правилник о поступку утврђивања висине тјелесног оштећења“ Службени гласник РС „бр. 14/20) , док за пунољетна лица надлежан је Фонд ПИО.

2. ПОРОДИЧНО-ПРАВНА ЗАШТИТА

Породична заштита је врло широко и сложено подручје које се у потпуности изражава кроз социјалне услуге на плану откривања процјене стања, утврђивања мјера, дуготрајног предузимања мјера и извођења активности, праћења и ревизије постигнутог у области породичних односа, односа родитеља и дјецe, старатељства, усвојења и издржавања. Због сложености проблематике и појаве нових патологија, врло често цијела област има потребу за тимским радом, а неке сфере и законски условљавају тимску обраду. Послови из ове области због сложености и дуготрајности проблема захтјевају много времена, обучености и вјештина стручног особља.

Породичним законом уређени су односи између брачних супружника, родитеља и дјецe, усвојиоца и усвојеника, стараоца и штићеника и односи између сродника у брачној, ванбрачној или усвојеничкој породици. Проблем насиља у породици дефинисан је као посебан друштвени проблем прије неколико година па се Центар, између осталог, бави и том проблематиком.

2.1. Заштита од насиља у породици

Насиље у породици, у смислу Закона о заштити од насиља у породици („Службени гласник Републике Српске“, бр. 102/12, 108/13, 82/15 и 84/19), представља свака радња насиљачлана породице или породичне заједнице којом се угрожава спокојство , психички, тјелесни ,сексуални или економски интегритет другог члана породице или породичне заједнице(члан 6.став 1.).

Под појмом насиље у породици се обично означава насиље између супружника, али је то ипак много шири појам. Осим супружничког насиља, које је у сваком случају најзаступљеније, јављају се и случајеви насиља између осталих чланова породице као што је насиље дјецe над старим и немоћним родитељима или родитеља над дјецом.

Измјенама и допунама Закона о заштити насиља у породици РС („Службени гласник Републике Српске“, бр 84/19), уведене су новине у поступању , (члан 21а.) гдје је наведено да жртва може изабрати „лице од повјерења“ које ће бити присутно током

једног или више поступака. Лице од повјерења може бити било које пунољетно лице осим починиоца насиља.

Једна од новина је и *процјена ризика* која се врши при свакој пријави насиља, гдје надлежни полицијски службеник врши процјену.

Чланом 8. став 3. Закона наведено је да дијете жртва и уколико је било присутно приликом вршења насиља према другом члану породице, иако радње насиља нису предузете према њему.

Кривичним закоником Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 64/17 и 15/21) у члану 190. став 1. прописано је да ће се онај ко примјеном насиља, пријетњом да ће напасти на живот или тијело, дрским или безобзирним понашањем угрожава спокојство, тјелесни интегритет или душевно здравље члана своје породице или породичне заједнице казнити новчаном казном или казном затвора до три године.

Најчешћи узроци насиља у породици су алкохолизам, психички проблеми, поремећени брачни и породични односи, и друго.

У току 2024 године евидентирана су 12 случаја породичног насиља. У готово свим случајевима заједнички су интервенисали Центар и ПУ Фоча. У већини случаја насиље је било између супружника или ванбрачних партнера, али дешавају се случајеви насиља између чланова породица (најчешће гдје постоји генерацијски јаз).

2.2. Мирење брачних супружника и повјера малољетне дјеце

Од 1. септембра 2023. године на снагу је ступио Породични закон РС („Сл. Гласник РС“ број: 17/2023) у коме значајних измјена и новина у односу на претходни закон. Једна од новина јесте и заједничко вршење родитељског права, по узору на сусједне државе. Такође, поступак уређивања личних односа надлежан је суд, гдје улога центра јесте као помоћног органа да достави **Налаз и стручно мишљење** (члан 105. Породичног закона).

Велику полемику јавности је изазвало питање која утичу на живот дјетета (члан 102. Породичног закона), односно питање располагање имовине дјетета велике вриједности, гдје је самим законом наглашено да се рјешавања управним поступком и доношењем рјешења, у односу на претходни период када Центар доноси мишљење које није било обавезујуће. У 2025. години орган је имао 2 захтјева за располагање имовином веће вриједности.

Такође, издржавање се одређује у фиксном износу, у односу на претходни период када је одређивано у проценту од прихода, тако да уколико је растао приход, растао је и износ алиментације, без поновног покретања поступка за повећање алиментације и трошкова поступка.

Једна од новина јесте и право становања у породичном дому (члан 339.), гдје суд на захтјев родитеља који самостално врши родитељско право или са којим дијете живи у случају заједничког вршења родитељског права, додијелити том родитељу и дјетету право личне службениости становања у породичном дому.

У случајевима када су односи међу супружницима тешко и трајно поремећени да је заједнички живот постао немогућ, исти се одлучују на развод брака. Уколико супружници имају заједничку малољетну дјецу обавезни су да, прије покретања поступка за развод брака код надлежног суда, прођу поступак мирења у Центру за социјални рад. У извјештајном периоду је **покренуто 16 поступака за покушај мирења супружника**.

У односу на период Ковида, када број мирења је прелазно 20, број мирења јесте у паду, али је и даље велики број поступака мирења и самих развода брака и нарушених породичних односа.

Центар је као помоћни орган суда учествовао у 18 предмета одлуке о повјери мљ. дјетета. Приједлог Центра је достављен и у три поступка контактирања, као и у повјери из ванбрачне заједнице гдје стручни радници достављају Стручни налаз и мишљење.

На приједлог Центра, враћено је родитељско право у једном случају. Такође, по хитном поступку су измјештена дјеца из породице и упућена у другу, због насиља у породици.

У истом предмету се ради и даље, гдје је продужено смјештавање у породицу за још шест мјесеци, гдје орган по службеној дужности преиспитује услове.

Орган старатељства учествује у издавању мишљења органа старатељства у вези путних исправа малољетне дијете, које се сада ради по управном поступку и доноси ријешење. У два покренута поступка, Центар је дозволио да се регулише путна исправа дјетета мимо воље другог родитеља, док у другом случају је одбио захтјев за давање сагласности док се не ријеша претходно питање (у овом случају повјера дјетета). Центар такође издаје и сагласност везано за прелазак границе малодобног дјетета, учествује у поступцима промјене личног имена итд.

Такође, стручни радници Центра су спроводили низ активности у виду организовања савјетодавног рада у циљу постизања адекватних породичних односа, као и друге стручне подршке како би заштитили малољетну дјецу, тако да је при овој установи проведено 14 поступака савјетовања. У току године организован је низ радионица везан за родитељство.

2.3. Старатељство

У току 2024 године, ради заштите права и интереса за **12 лица постављен је стараоц за посебне случајеве**, углавном у сврху регулисања личних документа, наслеђивања породичне пензије и сл. правних послова. Морамо истаћи добру сарадњу са установама: Фонд ПИО-пословница Фоча и Медицина рада при ЈЗУ Дом здравља Фоча, гдје се примјењујући мултисекторски приступ регулисала права из области пензиско-инвалидске заштите.

ЈУ ЦСР Фоча је у току 2024 године по службеној дужности покренула **5 поступака постављања сталног староца**.

Морамо истаћи да су углавном питању особе без породичног старања те су у одређеним случајевима за староца постављани стручни радници Центра.

Све горе наведено спада у примарне послове Центра, гдје се примјењујући основна начела социјалног рада штите права и води брига о особама које су лишене пословне способности.

3. УСЛУГЕ СОЦИЈАЛНОГ РАДА И САРАДЊА СА ДРУГИМ СУБЈЕКТИМА

Услугама социјалног рада, у смислу Закона о социјалној заштити, сматра се превентивна дјелатност, дијагностика, третман и савјетодавно-терапијски рад заснован на примјени стручних и научних сазнања, а у циљу пружања стручне помоћи појединцима, породицама и друштвеним групама у рјешавању својих животних тешкоћа.

Право на услуге социјалног рада имају сви грађани без обзира да ли су корисници неког права из области социјалне заштите или не.

Такође, битно је напоменути да Центар остварује свакодневну и јако добру сарадњу са многим субјектима како на подручју општине Фоча тако и на територији цијеле Републике Српске па и шире. Најчешћа сарадња одвија се са: Општинском административном службом Општине Фоча, Министарством здравља и социјалне заштите, Јавним фондом за дјечију заштиту, Фондом ПИО, Фондом здравственог осигурања, Заводом за запошљавање - Биро Фоча, МУП-ом, судом, васпитно образовним и здравственим установама, Омбудсманом за дјецу, невладиним организацијама, Црвеним крстом и многим другим субјектима.

4. МАЛОЉЕТНИ КОРИСНИЦИ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

4.1 Малољетна лица без породичног старања

Дјеца без родитељског старања увијек су заузимала важно мјесто у социјалној заштити.

На евиденцији Центра, током 2024.године, било је 3 малољетних лица без породичног старања.

У току 2022. године покренут је поступак смјештаја у хранитељску породицу, гдје је смјештена дјевојчица. У овом случају ради се у смјештају у хранитељску породицу гдје су сродници се прихватили улоге хранитеља, али без жеље да се се друга дјеца смјештавају у те породице. У једном случају, напријед објашењено, дошло је до враћања родитељског права и дјеца су упућена на смјештај код биолошког оца.

Мишљења смо да у наредном периоду требамо у нашој Општини развијати хранитељство , као облик збрињавања васпитно занемарене дјеце , као и дјеце без родитељског старања на начин да што више вршимо промоцију хранитељства у заједници.

Свјесни чињенице да социјална заштита се нагиње гашењу институционалних видова заштите, теда се све више окрећу ка хранитељству као посебном виду смјештаја како за малољетна тако и пунољетна лица, потребно је уложити додатни напор на едукацији и упознавању грађанства о хранитељству, те још активније подизати свијест и шитити мисију о хранитељима.

На жалост, двије породице које на смјештају имају дјецу нису вољне да буду хранитељи потенцијалним штићеницима о чему се се и писмено изјаснили.

4.2. Заштита дјеце ометене у физичком и психичком развоју

Дјеца и омладина са сметњама у психичком и физичком развоју сврставају се у најосјетљивију категорију становништва. Положај породица дјеце са сметњама у развоју је изузетно тежак, као један од примарних фактора може се издвојити чињеница да се у породицама које имају дијете са сметњама у развоју углавном радно ангажује само један родитељ (најчешће отац), због неопходне и сталне бриге о дјетету или дјечи, а неријетко су оба родитеља без запослења.

При Центру за социјални рад дјелује ***Првостепена стручна комисија за процјену потреба и усмјеравање дјеце и омладине са сметњама у развоју.***

Комисија која је формирана и функционише на локалном нивоу , с тим да је новина као да је стални члан додаје се дипломирани педагог у односу на састав комисије од прошле године. Већина процијењене дјеце спада у категорију лица са тјелесним оштећењем и хроничним обољењима

У извјештајном периоду, **било је 70 захтјева за процјену, од чега 1 предмет у коме су странке одустале од процјене, а у 2 утврђено да не постоји оштећење ни по једном члану Правелиника. Првостепена стручна комисија извршила је процјену и донијела Налаз и мишљење за 67 дјеце на 10 одржаних засједања при чему најчешће обољења спадају у групу тјелесних и хроничних (46 дјеце), па вишеструка оштећења (9 дјеце),лица са аутизмом је 3,са психичким сметњама 1, интелектуалним је 3 лица, као и са оштећењем у гласно-говорној комуникацији док по 1 лице са оштећењем слуха и вида.**

4.3. Малољетници чији је развој ометен породичним приликама

Дијете чији је развој ометен породичним приликама сматра се дијете чији родитељи због несређених породичних односа, материјалних и других разлога нису у могућности да им омогуће нормалне услове за правилно васпитање, физички и психички развој. Нажалост, и даље је велики број дјеце којима родитељи нису у могућности да обезбједе нормалне услове за правилан развој и задовољавање основних развојних и животних потреба. .

4.4. Васпитно занемарени и запуштени малољетници

Поремећаји у понашању представљају групни назив за различите форме неадекватног, друштвено неприхватљивог, штетног и инкриминисаног понашања дјецe и младих.

Васпитно занемарени малољетник је лице које због недовољног надзора и бриге родитеља, или негативног утицаја средине, нарушава опште прихваћене нормe понашања, а васпитно запуштени малољетник је лице које својим понашањем у већој мјери нарушава опште прихваћене нормe и врши прекршаје или кривична дјела.

Током 2024.године евидентирано је 26 малољетника, од чега је изречено 7 васпитних мјера, од чега је 5 - судски укор, а 2 - појачан надзор родитеља, усвојитеља или староца.

Проведен је савјетодавни рад са 16 малољетника са циљем корекције понашања, побошљања владања те превенције друштвено негативних појава.

По питању превенције и сузбијања малољетничког преступништва, Центар остварује традиционално добру сарадњу са МУП-ом, судом, тужилаштвом, основним и средњим школама на подручју Фоче, омбудсманом за дјецу РС.

5. ЗАШТИТА ИНВАЛИДНИХ ЛИЦА

Инвалидним лицем, у смислу Закона о социјалној заштити, сматра се одрасло лице код кога, услед физичког или психичког недостатка постоји дјелимична или потпуна неспособност за рад. Бригу о њима углавном воде чланови уже породице, а помоћ Центра огледа се у разним облицима социјалне заштите (додатак за помоћ и његу другог лица, помоћ у кући, једнократне новчане помоћи, смјештај у одговарајућу установу социјалне заштите, помоћ у регулисању права из области здравственог и пензијско-инвалидског осигурања, услуге социјалног рада и др.).

Посебно изражен проблем инвалидних лица је лош материјални статус, неадекватан стамбени смјештај, здравствено осигурање и уопште здравствена заштита, недостатак установа за лијечење и смјештај, набавка лијекова, а неријетко и повратак у породицу након болничког лијечења.

6. ЛИЦА СА ПРОБЛЕМИМА У МЕНТАЛНОМ ЗДРАВЉУ

Као посебан проблем са којим се сусреће ЈУ ЦСР Фоча као установа јесу лица са проблемима у менталном здрављу. Већина особа којима је дијагностификовано обољење и укључена терапија (ментални поремећај), у складу са Законом о социјалној заштити

остварују право на туђу његу и помоћ , односно уколико постоји препорука љекара лице су упућује на болничко лијечење привремено / трајно.

Напомињемо да, уколико лицу није одузета пословна способност , без сагласности ЈУ ЦСР Фоча не може никог упутити на смјештај (сем у законом предвиђеним условима када може бити присиљан).

Сматрамо неопходним објаснити улогу и овлашћења која ова установа има када су у питању лица са проблемима у менталном здрављу. Континуитет бриге , дуготрајни опоравк те спречавање поновног провођења медицинске интервенције није и не може бити обавеза Центра, те сходно томе ЈУ ЦСР Фоча обавјештава и укључује Центар за ментално здравље.

ЈУ ЦСР Фоча је у току 2024.године због друштвено неприхватљивог понашања покренуо 7 предмета, а ради заштите одраслих лица 6 предмета, гдје се углавном радило о особама са проблемима у менталном здрављу који су исказивли и друштвено неприхватљиво понашање.

7. ПРОЈЕКТНЕ И ДОБРОВОЉНЕ ХУМАНИТАРНЕ АКТИВНОСТИ

Поред редовних активности које су законска обавеза и средстава планираних Буџетом, Центар се константно труди да изнађе и друге начине финансирања. Обзиром да је Центар за социјални рад у потпуности непрофитна организација и буџетски корисник, веома је мало начина на који се могу прибавити додатна средства. Због свега тога Центар се труди да се што више ангажује на пољу пројектних активности, те реализацијом разних пројеката пружи корисницима услуге које нису обухваћене основним правима загарантованим Законом о социјалној заштити и на тај начин побољша квалитет њиховог живота.

Спорски савез је донирао новац након хуманитарне акције за Милутиновић Александра 2, 397.50 КМ .

У априлу донирана средства у износу од 440 КМос тране више суграђана , за Обреновић Јасмину,покренуто од стране староца исте ,а 150.00 КМ донирано је у децембру, по жељи да се уруче породици у ризику.

На иницијативу стручних радника а уз сагласност руководиоца Центра , послат је допис привредним субјектима са позивом да учествују у акцији прикупљања средстава за набавку колица и лифта за суграђанку Ивану Лечић, а по молиби исте.

Од стране Начелника општине Фоча корисници новчане помоћи су обухваћени кроз једократну новчану помоћ пред Божић и Васкрс.

Од стране Општинског одбора СДС-а достављени су корнети јаја за подијелу корисницима редовне новчане помоћи , и то по 2 корнета по кориснику. Такође, у складу са већ формираном праксом , стручни радници су уз помоћ „Рис“ трговинског објекта прикупили још корнета јаја гдје су грађани могли да уплате колико су жељели корнета јаја за своје суграђане лошијег животног стандарда ,да би обухватили и кориснике других права иуслуга, и овим путем се захваљујемо свима актерима који су омогућили да Васкршње празнике корисници права дочекају у складу са обичајима.

По два корнета су подјелења корисницима новчане помоћи , као и лицима која су у стању социјалне потребе и лицима која су је јављала за помоћ око прославе Васкрса.

Центар је учествовао са два пројекта на Конкурсу за расподјелу средстава од игара на срећу“ од стране Министарства здравља и социјалне заштите РС ,гдје је пројекат „ Енергетска ефикасност“ прошао са 5.000КМ ,док је пројекат „ Бољи Живот „ од стране Министарства добио 3. 000КМ,док је пројектом палнирано 5.900 КМ ,те се Центар обратио са молбом Кабинету Начелника општине Фоча , гдје је одобрено

1. 000,00 КМ ради набавке колица за млљ.дјечака која морају бити израђена по посебном плану у складу са његовим потребама .

ЗАКЉУЧЦИ

1. У току извјештајног периода исплате свих новчаних давања према корисницима вршене су континуирано и редовно.
2. Иако број поступака мирена који претходе поступку развода брака ове године износи 16, број породица са проблемима у функционисању је много већи. Свједоци смо усложњавања проблематике везано за породицу, што се рефлектује на све сфере друштва, а наоручито на развој дјече.
3. Овим путем истичемо и проблем лица са проблемима у менталном здрављу ,којих је јако велики број на нашој општини , а тренутно постоји само једна установа за смјештај лица са том проблематиком на територији РС, гдје се иста најчешће упућују на болничко лијечење које траје годинама.
4. И поред многобројних проблема ,ограничења и тешкоћа са којима се сусрећемо у свакодневном раду са најосјетљивијим категоријама становништва, може се закључити да је Јавна установа Центар за социјални рад Фоча доста добро и успјешно одговорила на све постављене изазове и циљеве.

Број: 01/014.06-3/25

Датум: 12.03.2025. године

ДИРЕКТОР

СНЕЖАНА ГОЛИЈАНИН

ПРЕСЈЕДНИК УПРАВНОГ ОДБОРА

ЈЕЛЕНА ЧАНЧАР

